Disputa dintre Moarte și Satana
(Nis. 53)

Introducere

O categorie deosebită a poeziei siriace cuprinde poeme realizate sub forma unui dialog în contradictoriu între două sau mai multe personaje, după modelul literar mesopotamian al disputei[1]. Acest gen, care continuă să fie folosit până astăzi în unele părți din Orientul Mijlociu, a fost adaptat de Sfântul Efrem și de scriitorii sirieni de mai târziu la teme biblice, disputanții fiind ori personificări (cum este cazul în prezentul poem), ori personalități biblice. În ceea ce privește structura acestor poeme, ele încep cu o scurtă introducere, continuă cu disputa desfășurată în strofe alternate și se sfârșesc cu o sumară concluzie sau doxologie. Un astfel de poem este și *Nis.* 53, ce redă dialogul dintre doi adversari reputați – Moartea și Satana – unde fiecare caută să dovedească superioritatea puterii sale de înrâurire și stăpânire asupra omului, sfârșind prin a se blestema reciproc. Dialogul este înțesat cu exemple biblice, folosite ca argumente doveditoare de cei doi disputanți – o trăsătură specifică a universului efremian care este clădit pe piatra tare a Scripturilor.

Introduction

A special category of Syriac poetry contains poems written in the form of disputation, an adversarial dialogue that takes place between two or

[1] Mai multe despre acest gen vezi în: S. Brock, *Syriac Dispute Poems: The Various Types*, în: *Dispute Poems and Dialogues in the Ancient and Mediaeval Near East* (Orientalia Lovaniensia Analecta 42), (eds.) G.J. Reinink and H.L.J. Vanstiphout, Department Oriëntalistiek, Leuven, 1991, pp. 109-119.

more characters, following the Mesopotamian literary genre of Precedence Dispute. This genre, which continues to be used in certain parts of the Middle East in the present day, was adapted by Saint Ephrem and later Syriac poets to biblical themes, the disputants either being personifications (as in the present poem), or biblical characters. Structure wise, these poems begin with a short introduction, continue with the disputation itself, in alternating stanzas, ending with a brief conclusion or doxology. A poem from this category is also *Nis.* 53, which presents the dialogue between two well-known adversaries – Death and Satan – where each of them tries to demonstrate the superiority of his own influence and power over the human being, ending up by cursing each other. The dialogue is packed up with biblical examples – the two contestants using them as proving arguments for their cases – this being a specific trait of the ephremian universe, which is built on the solid rock of the Scriptures.

Traducere

1. Veniți să ascultăm cum pentru biruință se înfruntă cei biruiți,
Cei care niciodată n-au biruit, nici nu vor birui!

Moartea

2. Grăit-a către Vicleanul Moartea: A mea va fi la urmă biruința,
Căci Moartea sfârșitul îl are, ca una care-i biruitoare!

Satana

3. Adevărat lucrul acesta, Moarte, va să fie,
De vei putea, prin pofte, un om să dai pierzării, cât încă viu el e!

Moartea

4. Iată, printre cei morți, și buni și răi zăresc!
Cei drepți, ce te-au disprețuit, Viclene, pe mine dar nu mă disprețuiesc!

Satana

5. Această moarte a trupului e doar un somn vremelnic:
Că moarte ești [cu adevărat], o, Moarte, să nu socotești,
Căci tu asemenea cu umbra ești!

Moartea

6. Pe tine te-au biruit drepții, Viclene, și încă te mai biruiesc,
Eu însă, pe cei care te biruiră, iată, îi biruiesc!

Satana

7. Că drepților tu le pricinuiești pierzare, nu e a ta lucrare,
Căci din pricina celui pe care eu l-am biruit, Adam, băură ei acest pahar!

Moartea

8. Iată, plin e Șeolul de sodomiți și de asirieni[2],
Și de uriașii ce la Potop erau! Asemenea mie cine oare să fie?[3]

Satana

9. Pe toți aceștia, Moarte, eu i-am omorât:
Ca să păcătuiască i-am făcut și astfel s-au pierdut.

Moartea

10. Pe Iosif, care te-a biruit, Satană, eu l-am biruit[4]:
În cămară el biruitu-te-a,
Dar în mormânt l-am aruncat eu, biruind![5]

Satana

11. Moise, care prin stropirea cu sânge, Moarte, te birui[6],
Biruitu-te-a în Egipt,
Însă pe el, la stâncă, cine l-a biruit?[7]

[2] Fc. 19, 24; 4 Împ. 19, 35.
[3] Fc. 6, 4.
[4] Fc. 39, 7-8.
[5] Fc. 50, 26.
[6] Fc. 12, 22-23.
[7] Num. 20, 12.

Moartea
12. Ilie, o, Satană, care temere n-avea de tine,
De Izabela acesta fugi, căci se temea de mine[8]!

Satana
13. Lui Aaron, care prin arderi de tămâie, o, Moarte, te împiedică[9],
Cercei de aur datu-i-am și vițelul turnă![10]

Moartea
14. Cu Iov te-ai pogorât la luptă, iar el, biruindu-te, sui[11].
După ce, însă, biruitu-te-a el, pe dânsul eu îl birui[12]!

Satana
15. Pe David care, îmbrăcat în sac, ciuma opri[13],
Pe-acoperiș l-am biruit pe acela, care pe Goliat birui[14]!

Moartea
16. Cel ce nimici sălașul lui Baal, care era templu al celui rău – Iehu[15],
Șeolul, cetatea împărăției mele, să-l nimicească nu putu[16]!

Satana
17. Pe Solomon, care prin judecata sa pruncul îl înșfăcă din gura ta[17],
Ziditor de altare păgâne făcutu-l-am eu la bătrânețea sa[18]!

[8] 3 Împ. 19, 2-3.
[9] Num. 16, 46.
[10] Ieș. 32, 2-4.
[11] Iov 1, 12.
[12] Iov 1, 22; 42, 17.
[13] 2 Împ. 24, 18-25.
[14] 2 Împ. 12, 2; 1 Împ. 17, 4.
[15] 4 Împ. 10, 27.
[16] 4 Împ. 10, 35.
[17] 3 Împ. 3, 27.
[18] 3 Împ. 11, 1-8.

Moartea
18. Samuel, o, Satană, cât aurul privește, mi te dispreți[19].
Eu însă, biruit-am pe-acel biruitor ce mita birui[20]!

Satana
19. Pe Samson, care mi te dispreți, o, Moarte, prin acel tânăr leu[21],
Prin Dalila, unealtă lesnicioasă, la moară legatu-l-am eu[22]!

Moartea
20. Iosia, o, Viclene, pe tine te dispreți din tinerețe[23];
El mie, însă, nu-mi putu piept ține nici chiar la bătrânețe[24]!

Satana
21. Iezechia te-nfruntă, o, Moarte, când sfârșitul el îl birui[25];
Dar eu l-am tulburat când, părăsind uimirea, arătă ale lui avuții[26]!

Moartea
22. Pe Ioan, o, Viclene, care iertând și botezând te birui[27],
Chiar eu am stins acea făclie ce te dezvălui[28]!

Satana
23. Biruitu-te-a Simon când pe-acea fericită femeie-nvié[29]:
Prin femeie biruitu-te-a el, iar eu, făcându-l să se lepede,
pe el îl birui tot prin femeie[30]!

[19] 1 Împ. 12, 1-4.
[20] 1 Împ. 25, 1.
[21] Jud. 14, 15-16.
[22] Jud. 16, 19-21.
[23] 4 Împ. 22, 1-2.
[24] 4 Împ. 23, 29-30.
[25] Is. 38, 5.
[26] Is. 39, 4.
[27] Mc. 1, 4; Lc. 3, 3.
[28] Mt. 14, 12; In. 5, 35.
[29] F. A. 9, 40.
[30] Mt. 26, 69-72.

24. Apostoli și prooroci te blestemară, Moarte:
„Unde-i a Morții biruință, boldul Șeolului unde?[31]”

25. Pe Domnul tău închis-ai în Șeol, o, blestemată slugă:
Și Dumnezeu și omul te urăsc, fă-te tăcută!

Moartea
26. Voia Celui care dă viață tuturor a fost ca zăvorât să fie în Șeol,
Iar la aceasta tu însuți L-ai poftit,
Când pe Adam ca să păcătuiască l-ai stârnit!

27. O, al lui Nabal tovarăș, care pe domnul său îl necinsti-n pustie[32],
Blestemată gura ta fie, căci grăi Lui: „Cazi și Te-nchină mie![33]”

Introducere, traducere și note de
Elena Dinu

[31] Os. 13, 14; 1 Cor. 15, 55.
[32] 1 Împ. 25, 10.
[33] Mt. 4, 9.